

Utan spaning – ingen aning!

Underlag för omvärldsspaning och behovsinventering inför 2024 - 2026

Har du uppdrag att omvärldspana? Kanske kan detta vara till stöd!

Omvärldsbvakning och egen analys är ett viktigt moment för att förstå sina förutsättningar att leda och styra verksamhet i önskad riktning. Många kommuner och regioner gör under hösten omvärldsspaningar efter händelser, trender och utmaningar som kan komma att få betydelse för verksamheterna och för alla flickor, pojkar, kvinnor och män i Sverige. Så även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som företräder medlemmarnas intressen genom bland annat kontakter med riksdag, regering och statliga myndigheter.

Fokus folkhälsa – och andra horisontella sakområden

Vi tänker att vårt underlag från SKRs Folkhälsogrupp även kan vara ett stöd till er strategier inom kommuner och regioner inför era fortsatta omvärldsspaningar. Det är förstås inte en fullständig omvärldsspaning. Du känner nog till betydligt mer som kan komma att påverka din organisations verksamhet – och som du kan fylla på i denna.

Fokus i detta arbetsmaterial är framförallt **folkhälsområdet**. Det berör också **jämställdhet, mänskliga rättigheter och barnets rättigheter** - områden som bidrar till mer jämlik hälsa och välbefinnande i befolkningen, och därmed till arbetet för att nå målen i Agenda 2030.

OBS! Detta är ett arbetsmaterial som vi väljer att dela med oss av till er strategier inför fortsatta omvärldsspaningar.

Fokus: Nationella företeelser från 2023 och framåt som kan påverka kommuner och regioner.

Vårt syfte med omvärldsspaningen

Genom omvärldsspaningen vill vi ligga steget före och göra analyser och strategiska avvägningar för vår verksamhet, så att det blir till stöd till våra medlemmar. Sammanställningen utgör t ex.:

- underlag i vår intressebevakning och dialog med externa aktörer, t ex kring behov av satsningar, utredningar och författningsändringar
- underlag för politiska beredningar, verksamhetsplanering, utformning av våra tjänster
- underlag för fortsatta omvärldsspaningar inom kommuner och regioner

Tips !

Stöd och verktyg för omvärldspaningar i praktiken

På SKR:s webb kan du få [konkreta tips](#) om hur du kan arbeta med omvärldsbevakning och diskutera trender, drivkrafter och utmaningar på hemmaplan. Här finns också lärande exempel från kommuner samt tio trender som kan komma att få stor betydelse för det kommunala och regionala uppdraget. Ett annat tips är handboken om [förplanering till budgetprocessen](#), där omvärldsbevakning är en viktig komponent.

Se tidigare års omvärldsspaningar – horisontella sakområden

Här finns fler exempel på [tidigare års beslut](#) kring nationella reformer, strategier och pågående utredningar och regeringsuppdrag med betydelse närmaste åren.

Dokumentets färgade rutor

Gråa rutor – tid för egna reflektioner

När SKR:s Folkhälsogrupp använt detta dokument har vi lagt till egna reflektioner (de gråa rutorna) kring de olika delarna. Dessa har vi i detta dokument tagit bort då de är för internt bruk inför kommande planering. Lägg gärna till dina reflektioner för hur områdena kan påverka din organisations verksamhet, dess övergripande mål och olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män som bor eller verkar i din kommun eller region.

Exempel på reflektioner

Flera utredningar är klara under 2023 eller blir klara 2024-2026. Hur kommer de att påverka kommuner och regioner? Kommer förslagen förstärka möjligheterna till främjande, förebyggande och kompensande åtgärder som bidrar till att stärka jämställdheten mellan kvinnor och män, och minska hälsoklyftorna mellan olika grupper? Underlättar de välfärdsuppdragen? Innebär de ökade krav eller finns risk för målkonflikter? Hur påverkas samverkan inom och mellan olika aktörer? Hur påverkas alla flickor, pojkar, kvinnor och män som bor i Sverige? Får alla grupper, oavsett situation och bakgrund, bättre och mer jämlika möjligheter i livet? Och sina mänskliga rättigheter tillgodosedda?

Orange rutor – fakta

Fakta, bakgrund m.m.

I dessa rutor finns mer fakta och bakgrund till exempelvis regeringens utredningar eller uppdrag till myndigheter. De kan också innehålla tips på mer läsning.

Gula rutor – nationella överenskommelser samt stöd och skrifter från SKR

T ex överenskommelser mellan stat och SKR – med betydelse för folkhälsan

Överenskommelser tas fram då staten och SKR samverkar kring områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen. Ofta innebär en överenskommelse att medel utbetalas som bidrag till kommuner och regioner i deras utvecklingsarbete inom området.

Mer stöd från SKR finns förstås också på SKRs webb – se resp. [sakområde](#) och [Evenemang](#) som utbildningar, konferenser och webinarier.

Innehåll

ÖVERGRIPANDE TRENDER OCH UTMANINGAR	6
SKR:s omvärldsanalyser.....	6
Övergripande omvärldsanalys – globala drivkrafter och trender.....	6
Ekonomirapporten – förväntad samhällsekonomisk utveckling	6
På gång inom EU – aktuella frågor som påverkar svenska kommuner och regioner	6
ETT AXPLOCK HÄNDELSER 2023-2026	7
Internationellt.....	7
Årets toppmöte för Agenda 2030 – deklarationen om omedelbara åtgärder	7
Europeiska strategin Hälsa i alla politikområden (HiAP) – nu uppdaterad	7
Ny EU-strategi för global hälsa – vikten av bättre hälsa för att uppnå Agenda 2030.....	7
Ny övergripande strategi för psykisk hälsa inom EU	7
Nytt nordiskt nätverk – betydelsen av barnets första 1000 dagar för hälsa senare i livet	7
Australiens ramverk för nationens välbefinnande – förstå, mäta och förbättra.....	8
Nationellt - statligt	8
Riksdagsbeslut - nya lagar.....	8
Ändring i skollagen - förskola för fler barn och förstärkt elevhälsoarbete	8
Ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete	8
Propositioner och skrivelser från regeringen till riksdagen	9
Budgetpropositionen för 2024	9
Gårdsförsäljning av alkohol kan bli verklighet redan 2025.....	9
Del- och slutbetänkanden till regeringen.....	9
Nationella samordnaren för Agenda 2030 – organisera för hållbar utveckling	9
Varje rörelse räknas – hur skapar vi ett samhälle som främjar fysisk aktivitet.....	10
Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen.....	10
Utökad rätt till fritidshem - utveckling, lärande och en meningsfull fritid	10
Utvecklad samverkan för unga och nyanländas etablering på arbetsmarknaden	10
Förbättrad arbetsmarknadsetablering för utrikes födda kvinnor – jämställda möjligheter.....	10
Förslag till ny socialtjänstlag - mer fokus på förebyggande och tidiga insatser	11
Nationell strategi för att bekämpa våld mot barn - stärkt fokus på främja och förebygga	11
Narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus – förslag kring förebyggande arbete	11
Samband mellan tandhälsan och folkhälsan – stöd till äldre och våldsutsatta patienter	11
Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården	11
Andra regeringsutredningar som redovisas 2024 – 2026	12
Offentligt erkännande ska stärka incitament för unga att engagera sig i civilsamhället.....	12
En trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter – stärkt skydd för unga	12
Öppen fritidsverksamhet för ungdomar – mer tillgänglig och jämlik.....	12
Flera utredningar för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet – exempel.....	12
Ökad trygghet i den byggda miljön.....	12
Stärkt långsiktig styrning av arbetet – könsrelaterat, hedersrelaterat våld och förtryck	13

Ökat skydd för kvinnor utsatta för våld i nära relationer – tilläggsdirektiv kontaktförbud	13
Stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka – inkl. till barn.....	13
En haverikommission vid suicid – vad har hänt, finns brister i samhällets skyddsnät?	13
Nationell strategi för hantering av framtida pandemier – stärkt beredskap	13
Mer hälsodata ska samlas in för att stärka sjukvården	13
Ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården?	14
Nya nationella strategier och handlingsplaner– beslutade	14
Nationell handlingsplan för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2023-2033	14
Nya nationella strategier – på gång	14
Förslag till nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention	14
En nationell strategi mot ofrivillig ensamhet	14
Regeringsuppdrag till myndigheter – avslutade, pågående och nya.....	15
Nationell bild över svenska folkhälsoarbetets förutsättningar, behov och strukturer	15
Nationella delmål till folkhälsopolitiken – främjandet av fysisk aktivitet barn och unga.....	15
Folkhälsomyndigheten ska bidra till den regionala utvecklingspolitiken	15
Följa, utvärdera och stödja insatser inom psykisk hälsa och suicidprevention	15
Forskning och kunskapsutveckling för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen	15
Familjecentralers hälsofrämjande och förebyggande arbete – flera förslag lämnas.....	16
Utökade hembesöksprogram för att främja en god och jämlik hälsa – pilot 2020-2023	16
Stöd till barnhälsovårdens arbete med hembesök – främja god och jämlik i hälsa	16
Nationellt hälsoprogram för alla barn och unga	17
Samband mellan hälsa och digital medieanvändning bland barn och unga.....	17
Ett fritidskort för barn och unga – större möjligheter att delta i fritidsaktiviteter	17
Tidiga och samordnade insatser till barn och unga - framgångsfaktorer för samverkan	17
Barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska få bättre stöd	17
Mötesplatser för unga hbtqi-personer – fysiska och digitala	17
Ökad kunskap – jämlika förutsättningar till hälsa och livsvillkor för hbtqi-personer	17
Ungas hälsa, relationer och sexliv undersöks i en studie	18
Flera satsningar på flickor och kvinnors sexuella och reproduktiv hälsa	18
Analys av forskningsbehov inom området kvinnors hälsa och sjukdomar	18
Utredning om HPV-vaccin till fler pojkar och män	18
De svenska kostråden ska uppdateras – stärkt folkhälsa och miljömässig hållbarhet	19
Nationella mål för arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige.....	19
Satsning för att öka användningen av Fysisk aktivitet på recept	19
Informationsinsatser – fördelar med fallprevention inklusive måltiders betydelse	19
Informationsinsats – kunskap om riskerna med boffning.....	19
Spridning av metoden Krogar mot knark.....	19
Skolelevers attityder kring intolerans ska undersökas	20
Utbildningsinsatser om diskriminering för personer som riskeras utsättas.....	20
Utvidgat demokratiuppdrag för Forum för levande historia	20
Ökat stöd till kvinnors och flickors organisering i utsatta områden.....	20
Myndighetsgemensam plan – öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden	20

Kartläggning ekonomisk jämställdhet bland kvinnor och män med funktionsnedsättning	20
Förebyggande arbete mot våld i nära relationer – ett axplock regeringsuppdrag	21
Föräldraskapsstöd – främja jämlik hälsa och förebygga kriminalitet bland unga.....	21
Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete – flera regeringsuppdrag	22
Fortsatt främja, stödja och följa upp omställningen till en god och nära vård	22
Informationsinsats för att stärka jämställdhet och jämlikhet inom tandvården.....	23
Cancer – nationella strategins utvecklingsbehov samt hälsoekonomisk bedömning	23
Myndighetsanalys av Folkhälsomyndigheten och Jämställdhetsmyndigheten	23
En samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner?.....	23
Stöd och verktyg – styrning, ledning och uppföljning	24
E-utbildning för kompetensutveckling om folkhälsa och folkhälsopolitik	24
Folkhälsomyndighetens stöd till implementering inom folkhälsoområdet	24
En guide för yrkesverksamma om vetenskapligt baserad ANDTS-prevention	24
Att mäta ojämlikhet i hälsa – kartläggning, analys och rekommenderade mått.....	24
Diskussionsunderlag - så här ser folkhälsoarbetet ut i ditt län	24
Boverket driver nu Segregationsbarometern.....	25

ÖVERGRIPANDE TRENDER OCH UTMANINGAR

SKR:s omvärldsanalyser

Övergripande omvärldsanalys – globala drivkrafter och trender

Demografi, globalisering, grön omställning, värderingar och teknikutveckling är övergripande globala drivkrafter som får allt större påverkan för människor och samhällen på den lokala och regionala nivån. Läs mer i [Vägval för framtiden - Utmaningar mot år 2035](#), framtagen av SKR tillsammans med forskare och representanter från kommuner och regioner. Rapporten lyfter även tio viktiga trender som kan påverka din kommun eller region fram mot år 2035. Här finns också en film om innehållet i analysen och annat stöd till era egna omvärldsanalyser.

Trender fram mot år 2035

1. Demokratin utmanas
 2. Samhällskontrakt under omförhandling
 3. "Tyckonomin" breder ut sig
 4. Fler vägar till kunskap
 5. Demografiska utvecklingen utmanar
 6. AI förändrar arbetslivet
 7. Autonoma system med eller utan människa
 8. Invånare med alltmer ojämlika livsvillkor
 9. Omfattande resurser krävs för att hantera klimatförändringen
 10. Ökad efterfrågan på kritiska resurser
- Avslutande artikel – Ovisshet driver fram nya arbetssätt

Ekonomirapporten – förväntad samhällsekonomisk utveckling

Ekonomirapporten kommer ut två gånger per år och belyser kommunernas och regionernas ekonomiska situation och förutsättningar. [Höstens Ekonomirapport](#) publiceras 17 oktober.

- De senaste årens Ekonomirapporter har innehållit ett särskilt avsnitt om vikten av hälsofrämjande och förebyggande arbete. Utdrag från dessa Ekonomirapport hittar du i [Förebygga eller reparera? Ekonomi och hälsa](#). Behov, utmaningar och handfasta exempel från olika delar av landet belyses och ger tillsammans tillfälle till reflektion. Hur når vi ett större genomslag i arbetssätt som vi ser ger goda resultat för såväl befolkning som ekonomi?
- Dessutom publiceras ekonomisk information för regioner och kommuner t ex. sammanfattning av förslagen i [Budgetpropositionen för 2024](#). Fr.o.m. april 2023 publiceras ekonomisk information för regioner och kommuner på samma sätt, i form av [cirkulär](#). (Tidigare *EkonomiNytt* till regioner upphör).

På gång inom EU – aktuella frågor som påverkar svenska kommuner och regioner

SKR:s skriftserie På gång inom EU innehåller aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner och regioner. Utgåvan för hösten 2023 presenteras 9 november på [SKRs webb](#).

ETT AXPLOCK HÄNDELSER 2023-2026

Här redovisas ett urval händelser som kan påverka sektionens ansvarsområden, exempelvis en kommande, pågående eller nyligen avslutad utredning, ändring i författning eller organisation. Det kan också vara ett politiskt utspel som har betydelse för kommuner och regioner inom områdena *jämlig hälsa/folkhälsa, social hållbarhet och hållbar utveckling*.

Internationellt

Årets toppmöte för Agenda 2030 – deklARATIONEN OM omedelbara åtgärder

På toppmötet antogs en handlingsinriktad [politisk deklARATION](#) om att i brådskande takt agera för att uppnå de globala målen. FNs årliga rapport [Sustainable Development Goals Report 2023](#) (inkl. en animerad översikt) varnar för att många av målen ligger måttligt till allvarligt mycket efter. Fem rekommendationer presenteras för att rädda målen innan 2030.

Europeiska strategin Hälsa i alla politikområden (HiAP) – nu uppdaterad

Den evidensbaserad styrningsstrategin Health in All Policies (HiAP) som initierades år 2006, betonar vikten av att hälsoaspekter arbetas in i all politik så att den bidrar till folkhälsan och jämlikheten i hälsa, och att samverkan mellan olika sektorer kan påverka hälsans bestämningsfaktorer som utbildning, arbete, fritid, bostad, transporter och miljö. Versionen från 2015 är nu uppdaterad med nytt stöd och vägledning: [Implementing health in all policies: a pilot toolkit](#).

Ny EU-strategi för global hälsa – vikten av bättre hälsa för att uppnå Agenda 2030

[EU:s nya strategi för global hälsa](#) utgör ram för EU:s hälsopolitik fram till 2030. Strategin betonar solidaritet, jämlikhet, jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter, samt vikten av bättre hälsa för att uppnå Agenda 2030. Tre prioriteringar lyfts: Bättre hälsa och välbefinnande; Ökad tillgång till allmän hälso- och sjukvård; Bekämpa hälsohot, t ex pandemier. Fokus är de bakomliggande orsakerna till ohälsa, som fattigdom och social ojämlikhet, samt klimatförändring, konflikter och andra humanitära kriser. [Regeringskansliets Faktapromemoria](#) kring strategin.

Ny övergripande strategi för psykisk hälsa inom EU

[EU:s strategi](#) har tagits fram efter omfattande samråd med medlemsländerna, berörda parter och allmänheten. Strategin omfattar områden som att integrera psykisk hälsa i alla politikområden, främja god psykisk hälsa, förebyggande och tidiga insatser, stärka systemen för psykisk hälsa, förbättra tillgång till behandling och vård samt åtgärder mot stigmatisering och diskriminering.

Nytt nordiskt nätverk – betydelsen av barnets första 1000 dagar för hälsa senare i livet

Ett [nytt nordiskt nätverk](#) ska se över hur mödravård, barnhälsa och barnomsorg kan arbeta för att ge alla barn i Norden en trygg och bra start i livet. Nätverket ska utarbeta rekommendationer kring hur nordiskt samarbete kan stärka och påskynda ländernas arbete inom området. De samarbetar med [Nordens välfärdscenter](#) 2023-2027.

Australiens ramverk för nationens välbefinnande – förstå, mäta och förbättra

Tidigare år har vi skrivit om de behov som lyfts runt om i världen kring bredare mått för att mäta samhällsutvecklingen, inte bara ekonomisk tillväxt i form av BNP utan också mått som handlar om nationens, människornas och planetens välbefinnande.

Nu har den australienska regeringen konkretiserat detta genom [Measuring What Matters](#) – ett ramverk inkl. indikatorer för att förstå, mäta och förbättra viktiga områden för ett mer hälsosamt, säkert, hållbart, sammanhållet och välmående Australien.

Jämför gärna detta ramverk med:

- den [svenska regeringens mått på välstånd](#) uppdelat på ekonomiskt, miljömässigt och socialt välstånd, som sedan år 2017 årligen redovisas i den ekonomiska vårproposition
- Folkhälsomyndighetens [stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet](#) och uppföljningssystemet [Folkhälsan i Sverige](#)
- [Nyckeltalen i Kolada](#) som stöd för kommuner och regioners genomförande av Agenda 2030.

Nationellt - statligt

Riksdagsbeslut - nya lagar

Mer information – lagstiftning m.m.

Så här går det till när [lagar beslutas](#).

Sveriges grundlagar, beslut i riksdagen, beslut på gång, förslag från regeringen m.m. hittar du [här](#).

Ändring i skollagen - förskola för fler barn och förstärkt elevhälsoarbete

- För att [öka deltagandet i förskolan](#) blir varje hemkommun skyldig att ta kontakt med vårdnadshavarna och upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola - från att barnet ska fylla tre år, och sedan löpande t.o.m. att barnet fyller sex år. Lagändringarna gäller från juli 2022, och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter 1 juli 2023.
- Sedan juli 2023 gäller nya skrivningar i skollagen om [skolans elevhälsoarbete](#). Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Ändringarna innebär bl.a. att arbetet ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå i samverkan med lärare och övrig personal, och vid behov hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Krav finns på tillgång till specialpedagog eller speciallärare.

Ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Från och med juli 2023 ska kommuner enligt [lag](#) ta ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enligt den nya lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Med utgångspunkt i lägesbilden ska de upprätta en åtgärdsplan och besluta om vilka åtgärder kommunerna avser vidta för att förebygga brott.

Propositioner och skrivelser från regeringen till riksdagen

Skillnad mellan en proposition och en skrivelse

Propositioner är förslag till nya lagar och lagändringar.

Skrivelser har en mer redogörande karaktär och innehåller inte förslag till riksdagsbeslut.

Budgetpropositionen för 2024

[Budgetpropositionen](#), regeringens förslag till statsbudget för nästa år, har lämnats för beslut i december. I [SKRs cirkulär](#) finns en sammanställning samt kommentarer kring förslag som berör kommuner och regioner år 2024-2026, t ex. medel för att främja innovativa och kunskapsbaserade folkhälsoinsatser, sociala investeringar.

Gårdsförsäljning av alkohol kan bli verklighet redan 2025

Regeringen arbetar nu med att ta fram ett lagförslag för att [möjliggöra gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker](#). Som ett komplement till att kunna handla på Systembolaget ska man kunna köpa med sig något vid sitt besök på till exempel en vingård.

Del- och slutbetänkanden till regeringen

Skillnad mellan SOU och Ds - en del av lagstiftningsprocessen

- SOU: Statens offentliga utredningar. Innan regeringen lägger fram ett lagförslag tillsätts ofta en särskild utredare eller en kommitté för att utreda en viss fråga. Resultatet samlas i en rapport, ett betänkande. Här finns alla pågående [kommittéer](#).

- Ds: Departementsserien/-skrivelser. Rapporter från utredningar som tillsatts inom Regeringskansliet, ofta i mer avgränsade frågor. Ibland publiceras de i Regeringskansliets promemoriaformat.

Nationella samordnaren för Agenda 2030 – organisera för hållbar utveckling

I syfte att öka takten i omställningen lämnas fyra förslag ([SOU 2023:14](#)) om en långsiktig myndighetsstruktur som stärker existerande strukturer och bygger upp funktioner som saknas. En [färdplan för omställning till hållbar ekonomisk utveckling](#) är framlagd med förslag på åtgärder för att öka takten med ekonomin som verktyg. Två rapporter är publicerade kring [nollvision som angreppssätt för att systematiskt hantera samhällsutmaningarna](#). Uppdraget upphör mars 2024.

Två initiativ pågår kring barn och unga:

- [System för hälsofrämjande insatser för barn och unga](#). Syftet är att pröva en ny infrastruktur för dialog och utveckling, som kopplar ihop lokal, regional och nationell nivå. Tre regioner och flera kommuner deltar.
- [Regional samordning av myndigheters stöd till kommuner och regioner](#). En modell utvecklas med målet att stärka kommunernas kapacitet att arbeta med risk- och skyddsfaktorer för att barn och unga ska lyckas i skolan. Ett urval kommuner och regioner deltar.

SKR:s stöd till kommuner och regioner - Agenda 2030

- [Utvecklingsnätverk, Styra med Agenda 2030](#) där SKR tillsammans med de deltagande kommunerna ökar kunskaperna kring att styra och leda med Agenda 2030.
- [Stöd i form av:](#) skrifter, kunskaps- och metodstöd, uppföljning på lokal och regional nivå i Kolada, öppna jämförelser, filmade teoripass – Styra och leda med Agenda 203, m.m.

Varje rörelse räknas – hur skapar vi ett samhälle som främjar fysisk aktivitet

Kommittén för främjande av fysisk aktivitet har lämnat sitt slutbetänkandet ([SOU 2023:29](#)) utifrån uppdraget att kraftsamla och lämna förslag som kan leda till ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande. Kommittén konstaterar att det bl.a. saknas en sammanhållen nationell struktur för arbetet med att främja fysisk aktivitet.

Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen

Utredningen ([SOU 2023:40](#)) har tagit ställning till om Sverige bör ratificera det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om en individuell klagomålsmekanism. Förslag till åtgärder finns som säkerställer barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen i svensk lagstiftning. Utredningen har också sett över möjligheterna att staten bidrar till att etablera barnombud inom civilsamhällesorganisationer.

Utökad rätt till fritidshem - utveckling, lärande och en meningsfull fritid

Utredningen föreslår i betänkandet ([SOU 2022:61](#)) bl.a. att en utökad rätt till fritidshem ska utformas som ett avgiftsfritt allmänt fritidshem för alla 6–9-åringar. Dessutom ska 6–12-åringar kunna erbjudas fritidshem eller öppen fritidsverksamhet eller mer tid i dessa två verksamheter mot bakgrund av barnets levnadsvillkor. Remissförfarandet avslutat.

Din/er analys och reflektion:

Utvecklad samverkan för unga och nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har lämnat betänkandet ([SOU 2023:7](#)) efter åtta års uppdrag att främja samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen, bl.a. genom utveckling av nya samverkansformer. Syftet har varit att bidra till minskad ungdomsarbetslöshet och effektivisering av nyanländas etablering i arbetslivet.

Förbättrad arbetsmarknadsetablering för utrikes födda kvinnor – jämställda möjligheter

Utredningen Förbättrad arbetsmarknadsetablering för utrikes födda kvinnor har överlämnat delbetänkande Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration ([SOU 2023:24](#)). Genom tilläggsdirektiv mars 2023 har uppdraget utvidgats och ska nu också bl.a. lämna förslag på hur integrationspolitikens mål ska få större genomslag i den offentliga verksamheten samt hur jämställdhetsperspektivet kan synliggöras i integrationspolitiken. Redovisas januari 2024.

Gemensam satsning för att korta vägen till arbete för fler utrikes födda kvinnor

För att komma i kontakt med kvinnorna bedöms den öppna förskolan vara en mycket bra arena, där samtidigt deras barn erbjuds en pedagogisk verksamhet som kan bidra till barnens utveckling. [Överenskommelsen](#) pågår mellan 2023-2025 och innehåller bl.a. processtöd.

Förslag till ny socialtjänstlag - mer fokus på förebyggande och tidiga insatser

Slutbetänkandet ([SOU 2020:47](#)) överlämnades för tre år sedan och finns nu hos regeringen efter remissförfarandet. Förslagen innebär en stor och långsiktig omställning av organisering och arbetssätt, och ett skifte i fokus till mer förebyggande arbete och tidiga insatser inkl. möjligheten till insatser utan föregående behovsprövning. Nuvarande målbestämmelser att främja människors jämlika levnadsvillkor, kompletteras med jämställda levnadsvillkor.

[Regeringen](#) har nu föreslagit:

- omfattande satsningar i budgetpropositionen för 2024 för att möjliggöra omställningen
- överenskommelse med SKR, 2024–2028 för att stödja kommunerna i omställningen.

Nationell strategi för att bekämpa våld mot barn - stärkt fokus på främja och förebygga

Utredningen En uppväxt fri från våld har föreslagit en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck ([SOU 2022:70](#)).

Utredningen föreslår bl.a. en ny lag som förtydligar hur kommunerna ska arbeta genom kommunövergripande kartläggning, analys och planering. Fokus på främjande och förebyggande ska också stärkas samt stödet till föräldrar. Läs [SKRs remissvar](#).

Narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus – förslag kring förebyggande arbete

Narkotikautredningens slutbetänkande ([SOU 2023:62](#)) föreslår bl.a. hur en fortsatt restriktiv narkotikapolitik kan kombineras med ett effektivt narkotikaförebyggande arbete. Förslag lyfts på flera insatser som bör vidtas på nationell, regional och lokal nivå för att stärka det narkotikaförebyggande arbetet, bl.a. prioritering av samordningen av det förebyggande arbetet mellan olika preventionsområden, och skapa en stabil struktur för detta.

Samband mellan tandhälsan och folkhälsan – stöd till äldre och våldsutsatta patienter

I delbetänkandet ([SOU 2023:10](#)) föreslås att tandvård för skador efter våld i nära relationer inte ska kosta mer än ett vanligt läkarbesök. Utredningen föreslår också att frågor om våldsutsatthet regelbundet ska ställas till alla som besöker tandvården.

- Tilläggsdirektiv. Den orala hälsan har samband med övrigt hälsotillstånd. Sjukdom i munnen kan vara såväl en orsak till, som en följd av sjukdomar i övriga kroppen. Tandvårdens högkostnadsskydd ska mer efterlikna det som finns i övrig vård. Äldre personer med sämst munhälsa ska prioriteras. Redovisas [oktober 2024](#).

Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården

- Utredningens förslag ([Ds 2023:26](#)) handlar om barns respektive vårdnadshavares elektroniska tillgång till barns hälso- och sjukvårdsuppgifter, med bl.a. förtydliganden och författningsreglerade åldersgränser. Remissvar lämnas senast 8 december.

Din/er analys och reflektion:

Andra regeringsutredningar som redovisas 2024 – 2026

Offentligt erkännande ska stärka incitament för unga att engagera sig i civilsamhället

Andelen unga som är aktiva i föreningslivet har minskat över tid, ett engagemang med stor betydelse för människors hälsa, utveckling och behov av gemenskap. En [utredare](#) ska lämna förslag på hur ett offentligt erkännande skulle kunna utformas. Redovisas augusti 2024.

En trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter – stärk skydd för unga

[Utredaren](#) ska bl.a. lämna förslag på hur skyddet för barn och unga kan stärkas genom reglering av lustgas och marknadsföringsfrågor kring alkohol, förbud mot langning av tobak och nikotinprodukter samt tobaks- och nikotinfri skoltid. Redovisas mars 2024 efter [tillägg](#).

Öppen fritidsverksamhet för ungdomar – mer tillgänglig och jämlik

En [särskild utredare](#) undersöker hur den öppna fritidsverksamheten kan utvecklas och om den kan vara relevant i brotts- och våldsförebyggande arbete. Syftet är att identifiera hur den kan bli en mer tillgänglig och jämlik verksamhet med hög kvalitet. Redovisas december 2023.

Flera utredningar för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet – exempel

- **Enklare för skola, socialtjänst och polis att utbyta information**
[Skolsäkerhetsutredningen](#) har fått ett tilläggsdirektiv för att öka möjligheterna för samhället att tidigt identifiera barn och unga som är i behov av stöd så att de kan få samordnade insatser i brottsförebyggande syfte. Redovisas september 2024.
- **Förstärkningsteam inom socialtjänsten**
[Delegationen](#) ska bl.a. kartlägga socialtjänstens behov av stöd och utifrån dessa föreslå hur förstärkningsteam kan utformas. Förebyggande och främjande insatser måste sättas in tidigt och samordnat. Redovisas september 2024. Delegationens arbete i december 2025
- **Utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot barn och unga**
[Utredaren](#) ska överväga åtgärder i syfte att stärka myndigheters möjligheter att förhindra, utreda och lagföra brott som begås av unga personer. Redovisas december 2024.
- **Socionomutbildningen ses över**
En [särskild utredare](#) ska utreda hur socionomutbildningen bättre ska förbereda för brottsförebyggande arbete. Redovisas mars 2024.

Ökad trygghet i den byggda miljön

En [särskild utredare](#) ska analysera om samverkan bör vara obligatorisk mellan det offentliga och fastighetsägare i syfte att stärka trygghet, attraktivitet och det lokala näringslivet. Även andra insatser som bidrar till ökad trygghet och brottsförebyggande åtgärder ska föreslås som ett sätt att lyfta utsatta områden. Redovisas januari 2025.

Stärkt långsiktig styrning av arbetet – könsrelaterat, hedersrelaterat våld och förtryck

En [särskild utredare](#) ska bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, föreslå en ny formulering för det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra samt ta fram förslag till en långsiktig strategi på området. Redovisas februari 2025.

Ökat skydd för kvinnor utsatta för våld i nära relationer – tilläggsdirektiv kontaktförbud

Lagstiftningen om kontaktförbud ska förebygga och ge skydd till främst kvinnor och barn som är utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer. För att ytterligare förbättra skyddet ska den [pågående utredningen](#) även lämna förslag om bl.a. att det geografiska området, vid särskilt allvarlig hotbild, kraftigt utökas och i vissa fall omfattar en hel kommun. Redovisas februari 2024.

Stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka – inkl. till barn

En [särskild utredare](#) ska analysera och föreslå effektiva åtgärder som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn. Stödet ska förbättras, vidareutvecklas och stärkas. Redovisas september 2024.

En haverikommission vid suicid – vad har hänt, finns brister i samhällets skydds nät?

En [särskild utredare](#) ska analysera och föreslå hur ett nationellt ansvar för breda händelseanalyser, s.k. haverikommission, efter suicid kan utformas. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för suicidpreventivt arbete genom ökat lärande i berörda verksamheter och stärkt samarbete mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Redovisas oktober 2024.

Din/er analys och reflektion:

Nationell strategi för hantering av framtida pandemier – stärkt beredskap

En [särskild utredare](#) ska se över sätt att stärka den svenska pandemiberedskapen. Det handlar bl.a. om att utreda frågan om en nationell strategi för hantering av pandemier, och om smittskyddslagen behöver anpassas för situationer med omfattande spridning av smittsamma sjukdomar. Redovisas februari 2025.

Mer hälsodata ska samlas in för att stärka sjukvården

En [särskild utredare](#) ska se över regelverket för hälsodataregister. Idag saknas viktiga uppgifter om primärvårdens verksamhet och användning av läkemedel inom sjukvården. Det försvårar uppföljning och utveckling. Hälsodata är information relaterad till en persons eller grupps hälsa, vård eller livssituation. Redovisas senast juni 2024.

Ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården?

En [parlamentariskt sammansatt kommitté](#) ska ta fram beslutsunderlag som gör det möjligt att stegvis och långsiktigt införa ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för den regionalt finansierade hälso- och sjukvården, inte huvudmannaskapet för den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården. Redovisas senast juni 2025.

Din/er analys och reflektion:

Nya nationella strategier och handlingsplaner– beslutade

Nationell handlingsplan för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2023-2033

[Folkhälsomyndigheten](#) har tagit fram en handlingsplan som samlar och vägleder det nationella arbetet med SRHR. Handlingsplanen stödjer genomförandet av SRHR-strategin och utgör en gemensam plattform för SRHR-arbetet i Sverige under perioden 2023–2033. Målgrupper för handlingsplanen är alla aktörer som har uppdrag och ansvar inom SRHR-området.

Nya nationella strategier – på gång

Förslag till nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

[Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen](#) har tillsammans med 24 andra myndigheter lämnat förslag till en ny nationell strategi ”Det handlar om livet”. Förutsatt att strategin beslutas blir nästa steg att ta fram en plan med konkreta insatser som myndigheterna ska genomföra de kommande åren, både enskilt och tillsammans. Arbetet hålls samman av den föreslagna samordningsfunktionen och omfattar också dialog med olika aktörer.

En nationell strategi mot ofrivillig ensamhet

[Folkhälsomyndigheten](#) ska, i samverkan med Socialstyrelsen, genomföra en kartläggning i syfte att utveckla kunskapen om ofrivillig ensamhet och dess konsekvenser. Utifrån kartläggningen ska sedan ett förslag på en nationell strategi för arbetet med att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet tas fram. Ofrivilliga ensamhet förkortar och försämrar våra liv. Slutredovisning senast februari 2025.

Din/er analys och reflektion:

Regeringsuppdrag till myndigheter – avslutade, pågående och nya

Nationell bild över svenska folkhälsoarbetets förutsättningar, behov och strukturer

[Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna](#) ska stärka det regionala och lokala folkhälsoarbetet och implementeringen av den nationella folkhälsopolitiken 2022-2023. I uppdraget ingår att kartlägga hur folkhälsoarbetet och förutsättningarna ser ut på lokal och regional nivå. Den nationella bilden beräknas vara klar under första halvåret 2024. I samband med att Länsstyrelsen i Västerbotten ska [slutrapportera sitt uppdrag](#) i mars 2024, väntas besked från regeringen om uppdraget förlängs.

Nationella delmål till folkhälsopolitiken – främjandet av fysisk aktivitet barn och unga

[Folkhälsomyndigheten](#) ska föreslå nationella delmål till relevanta folkhälsopolitiska mål samt indikatorer till dessa. Meningen är att ge en tydlig inriktning för arbetet med att främja en ökad fysisk aktivitet med särskild inriktning på barn och unga. Naturvårdsverket, utifrån dess ansvar vad gäller genomförande och samordning inom friluftslivspolitikerna, ska bistå Folkhälsomyndigheten i arbetet. Delredovisas mars 2024 och slutredovisas mars 2025.

Folkhälsomyndigheten ska bidra till den regionala utvecklingspolitiken

Från och med 2023 ska Folkhälsomyndigheten bidra till att genomföra den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Genom att bidra med kunskap om folkhälsa och folkhälsoarbetet stärks arbetet med att nå målen med de två politikområdena. Se analysen i [Folkhälsa i de 21 regionala utvecklingsstrategierna](#) samt [Beröringspunkter mellan folkhälsopolitiken och den regionala utvecklingspolitiken](#).

Följa, utvärdera och stödja insatser inom psykisk hälsa och suicidprevention

[Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen](#) följer, utvärderar och stödjer år 2021-2023 de insatser som kommuner och regioner genomför inom ramen för överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Lägesrapporter lämnas årligen. Slutredovisning 2024.

- Inom ramen för uppdraget utvärderas [ungdomsmottagningars arbete](#) vilket ska generera kunskap om mottagningarnas roll och betydelse för barn och ungdomars psykiska hälsa.

Psykisk hälsa – främjande, förebyggande, vård och stöd

SKR och staten har sedan 2012 gemensamt bedrivit ett långsiktigt arbete för att stärka och utveckla insatserna inom området psykisk hälsa och suicidprevention. [Överenskommelsen 2023](#) är en fortsättning av detta arbete, där [SKR](#) bidrar med utvecklingsstöd till kommuner och regioner.

Forskning och kunskapsutveckling för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen

Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd) genomför flera långsiktiga forskningsinsatser som t ex.:

- [Forskning om prevention och folkhälsa](#) i syfte att öka kunskapen om hur en jämlik hälsa kan främjas, hur ohälsa kan förebyggas och hur effektiva insatser kan utformas och implementeras. Medel är nu beviljat till tio forskningsprogram för att fördjupa kunskapen [hälsofrämjande och förebyggande](#).
- [Ett nationellt tioårigt forskningsprogram om psykisk hälsa](#) ska bidra till att utveckla samhällets insatser för psykisk hälsa. Nu är områden som ska prioriteras, fastställda i en [strategisk forskningsagenda](#).
- [Tillämpad välfärdsforskning 2024-2029](#) inom socialtjänstens verksamhetsområden. Programmets strategiska forskningsagenda lyfter åtta prioriterade områden, t ex. förebyggande arbete och tidiga insatser. Utlysningen stänger 25 oktober.

Forte ska också sammanställa kunskap om förebyggande insatser för att förhindra att [unga med psykisk ohälsa och unga med funktionsnedsättning](#) hamnar utanför arbete och studier, beskriva gruppens olika behov av stöd samt identifiera de insatser som kan underlätta övergången till arbete eller studier. Redovisas november 2024.

Din/er analys och reflektion:

Familjecentralers hälsofrämjande och förebyggande arbete – flera förslag lämnas

[Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen](#) har kartlagt och analyserat verksamheten på familjecentraler. Kartläggningen visar att ett betydande hälsofrämjande och förebyggande arbete pågår. Samtidigt finns behov av en mer enhetlig styrning och ledning samt stöd till verksamheterna för långsiktig utveckling. En utmaning är att nå ut till alla barnfamiljer och få tillräcklig tid till samverkan.

Utökade hembesöksprogram för att främja en god och jämlik hälsa – pilot 2020-2023

[Socialstyrelsen](#) genomför en pilotverksamhet för barnhälsovård för att stärka förutsättningarna för en god och jämlik hälsa bland barn. Syftet är att ta fram en metod för genomförandet av utökade hembesöksprogram baserad på evidens eller beprövad erfarenhet. Utvärderingen ska särskilt fokusera på om det kan vara en effektiv metod för att förbättra hälsan hos barn i socioekonomiskt utsatta grupper och barn som utifrån kända riskfaktorer löper en förhöjd risk att utvecklas ogynnsamt. Slutredovisas juni 2026.

Stöd till barnhälsovårdens arbete med hembesök – främja god och jämlik i hälsa

[Socialstyrelsen](#) ska stödja och stimulera barnhälsovårdens förebyggande arbete med bl.a. utökade hembesöksprogram bland yngre barn bosatta och folkbokförda i Sverige. Under 2023 – 2024 fördelas medel till regioner för att i samverkan med kommuner införa eller utveckla utökade hembesöksprogram inom områden med socioekonomiska utmaningar. Delredovisning årligen fram till slutredovisning maj 2027.

Nationellt hälsoprogram för alla barn och unga

[Socialstyrelsen](#) ska, i samverkan med flera myndigheter, ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder. Programmet ska främja barns och ungas hälsa och utveckling, och förebygga ohälsa. Myndigheterna ska föreslå en långsiktig uppföljning samt utvärdera programmets insatser. Årliga delredovisningar. Slutredovisas oktober 2026.

Samband mellan hälsa och digital medieanvändning bland barn och unga

[Folkhälsomyndigheten](#) ska sammanställa kunskap om sambanden mellan hälsoeffekter och digital medieanvändning bland barn och unga. Utifrån kunskapen ska myndigheten ta fram åldersanpassad vägledning och rekommendationer samt sprida kunskapen till barn och unga, föräldrar och vårdnadshavare samt övriga berörda. Slutredovisas december 2025.

Ett fritidskort för barn och unga – större möjligheter att delta i fritidsaktiviteter

Fritidskortet ska ge barn och unga ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska genom fritidskortet få utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. [Fem myndigheten](#) tar nu fram de grundläggande förutsättningar som krävs inför införandet under 2024.

Tidiga och samordnade insatser till barn och unga - framgångsfaktorer för samverkan

[Socialstyrelsen och Skolverket](#) gemensamma satsning för utveckling av tidiga och samordnade insatser till barn och unga (TSI) avslutas under 2023. Satsning avslutas under 2023. En rad framgångsfaktorer för en fungerande samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst har identifierats och kommer att spridas 2023-2024.

Barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska få bättre stöd

Elever med någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) kan löpa större risk att misslyckas i skolan än andra elever. [Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten](#) (SPSM) ska stärka stödet till barn och elever med NPF. Slutredovisas oktober 2025.

Mötesplatser för unga hbtqi-personer – fysiska och digitala

[Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor](#) (MUCF) ska stärka förutsättningarna att skapa och bibehålla mötesplatser för unga hbtqi-personer, både fysiska och digitala, genom att dels uppdatera kartläggningen av dessa mötesplatser, dels genom att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för olika aktörer på kommunal nivå. Slutredovisas mars 2025.

Ökad kunskap – jämlika förutsättningar till hälsa och livsvillkor för hbtqi-personer

[Folkhälsomyndigheten](#) ska sammanställa kunskap kring jämlika förutsättningar till hälsa, livsvillkor och levnadsvanor bland hbtqi-personer. Bakomliggande orsaker till ojämlika förutsättningar till hälsa ska pekas ut och hur detta kan åtgärdas i linje med det nationella folkhälsopolitiska målet. Redovisas mars 2025. Se fler [regeringsuppdrag för hbtqi-personer](#).

Ungas hälsa, relationer och sexliv undersöks i en studie

[Folkhälsomyndigheten](#) ska undersöka 16–29-åringars sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, SRHR, genom en enkät som skickas höst 2023. Resultaten och analysen, som publiceras 2025 (UngKAB23), kommer att användas som ett underlag för hälsofrämjande och förebyggande insatser inom området.

Flera satsningar på flickor och kvinnors sexuella och reproduktiv hälsa

- [Socialstyrelsen](#) ska genomföra insatser för att stödja och stärka en jämlik och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård för personer som har utsatts för sexuella övergrepp och sexuellt våld, såväl barn som vuxna. Slutredovisas december 2024.
- [Socialstyrelsen](#) ska att föreslå en nationell plan för förlossningsvården med nationella mål samt uppföljningsmätt. Planen ska ange en tydlig inriktning för utvecklingen av förlossningsvården och stödja ett mer strategiskt och systematiskt förbättringsarbete i regionerna. Slutredovisas januari 2024
- [Socialstyrelsen](#) ska genomföra insatser för en jämlik hälso- och sjukvård med fokus på sjukdomar och tillstånd som har samband med kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa samt andra vanligt förekommande sjukdomar och tillstånd som t ex. endometrios, klimakteriebesvär, migrän, lipödem och smärttillstånd. Slutredovisas mars 2026.
- [Myndigheten för vård- och omsorgsanalys](#) ska följa upp satsningar på förlossningsvård och kvinnors hälsa ur ett system- och patientperspektiv under perioden 2023-2025.
- [Inspektionen för vård och omsorg \(IVO\)](#) ska förstärka den nationella tillsynen av mödrahälsovård och förlossningsvård under åren 2023–2025. IVO utveckla verktyg och nödvändig datatillgång för att analysera risker på området. Slutredovisas mars 2026.

Analys av forskningsbehov inom området kvinnors hälsa och sjukdomar

- Forte ska, i samarbete med Vetenskapsrådet, analysera forskningsbehovet inom området kvinnors hälsa och sjukdomar, och lämna förslag på en forskningssatsning. Behoven kommer analyseras genom en tvärvetenskaplig ansats som omfattar folkhälsan bland kvinnor, specifika kvinnosjukdomar och hälsorisker kopplade till kvinnors livssituation. Redovisas november 2023.

Kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och behov i olika skeden under hela livet.

SKR och regeringen har en långsiktig [överenskommelse](#) om att satsa på kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och behov i olika skeden under hela livet inkl. att alla föräldrar ska känna sig trygga och säkra hela vägen - före, under och efter en graviditet. Läs mer om [SKRs stöd till regioner](#).

Utredning om HPV-vaccin till fler pojkar och män

[Folkhälsomyndigheten](#) ska utreda behov och kostnader för att erbjuda vaccination mot humant papillomvirus (HPV) till pojkar och män som inte erbjudits vaccination genom det allmänna vaccinationsprogrammet, samt för ett särskilt erbjudande till män som har sex med män, transpersoner och personer som lever med hiv. Slutredovisas juni 2024.

Din/er analys och reflektion:

De svenska kostråden ska uppdateras – stärkt folkhälsa och miljömässig hållbarhet

[Livsmedelsverket](#) ska, utifrån de nya Nordiska Näringsrekommendationerna 2023 (NNR2023), uppdatera de svenska kostråden. Även de miljömässiga hållbarhetsaspekterna som har integrerats i NNR ska beaktas. Redovisas april 2024.

Nationella mål för arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige

[Folkhälsomyndigheten](#) och [Livsmedelsverket](#) tar fram förslag till nationella mål med indikatorer för arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion. Arbetet utgår från Sveriges folkhälsopolitiska mål om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. Två [delredovisningar](#) har lämnats. Redovisas januari 2024.

Satsning för att öka användningen av Fysisk aktivitet på recept

Fysisk aktivitet på recept (FaR) ska öka och bli mer likvärdig över landet. [E-hälsomyndigheten](#), [Socialstyrelsen](#) och [Folkhälsomyndigheten](#) har i uppdrag att t ex. fördela medel, stödja ökad förskrivning, föreslå ett statligt digitalt stöd, samt främja ökad följsamhet till FaR. Regeringen har för avsikt att detta ska bli en permanent satsning.

Informationsinsatser – fördelar med fallprevention inklusive måltiders betydelse

[Socialstyrelsen](#) ska informera beslutsfattare i kommuner och regioner om fördelar med fallpreventivt arbete, där även mat och måltiders betydelse inkluderas. Informationsinsatsen ska utgå från befintligt material. Redovisas maj 2024.

Informationsinsats – kunskap om riskerna med boffning

[Läkemedelsverket](#) ska genomföra en förstärkt informationsinsats om de skador som kan uppkomma vid inandning av gaser eller flyktiga lösningsmedel i berusningssyfte, s.k. boffning. Syftet är att skydda barn och unga från de livshotande skador som boffning kan innebära. Myndigheten ska också sammanställa och tillgängliggöra kunskap om riskerna samt komplettera insatserna inom Folkhälsomyndigheten och Länsstyrelsernas informationsuppdrag.

Spridning av metoden Krogar mot knark

[Folkhälsomyndigheten](#) ska stödja kompetenscentrum Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem, STAD, och spridningen av arbetsmetoden Krogar mot knark. En arbetsmetod som bygger på samverkan, utbildning och effektiv tillsyn, med en vision om att krogbransch och myndigheter ska skapa en krogmiljö som är fri från narkotika. Redovisas mars 2024.

Din/er analys och reflektion:

Skolelevers attityder kring intolerans ska undersökas

[Forum för levande historia](#) (FLH) får i uppdrag att genomföra en studie av svenska skolelevers attityder kring intolerans, deras attityder gentemot grupper såsom invandrare, judar, muslimer, romer och hbtqi-personer. Studien ska även bidra till ökad kunskap om ungas upplevda utsatthet för olika former av rasism och intolerans. Slutredovisas mars 2026.

Utbildningsinsatser om diskriminering för personer som riskeras utsättas

[Diskrimineringsombudsmannen](#) (DO) ska, i samverkan med organisationer inom civilsamhället, genomföra dialog och utbildningsinsatser för personer som riskerar att utsättas för rasism och diskriminering kopplat till etnisk tillhörighet, hudfärg, religion eller annan trosuppfattning. Insatserna ska bidra till ökad kunskap om vad som kan utgöra diskriminering och om individens skydd och rättigheter. Redovisas mars 2025.

Utvidgat demokratiuppdrag för Forum för levande historia

[Forum för levande historia](#) (FLH) uppdrag har breddats. Förutom lärdomar från Förintelsen och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten, ingår från juni 2023 även andra historiska brott. Kunskap ska öka och fördjupas om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism och intolerans med fokus på kopplingen mellan historien och samtiden.

Ökat stöd till kvinnors och flickors organisering i utsatta områden

[Jämställdhetsmyndigheten](#) ska, från och med i år, fördela ett nytt statsbidrag till ideella organisationer som stödjer kvinnors och flickors organisering i områden med socio-ekonomiska utmaningar. Detta är en del i regeringens åtgärdsplan för att stärka integrationen och jämställdheten i dessa områden.

Myndighetsgemensam plan – öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

[Arbetsförmedlingen](#), Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten och Migrationsverket ska implementera den myndighetsgemensamma planen för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden. Delredovisning senast mars 2024.

Kartläggning ekonomisk jämställdhet bland kvinnor och män med funktionsnedsättning

[Statistiska centralbyrån](#) (SCB) ska utveckla och öka kunskapen om ekonomisk jämställdhet bland kvinnor och män med funktionsnedsättning. Syftet med uppdraget är att komplettera dagens kunskap om inkomstgapet mellan könen med kunskaper om löne- och inkomstskillnader mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning. Redovisas december 2024.

Din/er analys och reflektion:

Förebyggande arbete mot våld i nära relationer – ett axplock regeringsuppdrag

Jämställdhetsmyndigheten ska:

- göra en förstudie om [en nollvision för våld i nära relationer](#) som även beaktar arbetet med så kallade skade- och dödsfalls-utredningar. Redovisas februari 2024.
- göra flera olika kartläggning kring [våld i ungas parrelationer samt kring våldsutsatthet bland äldre personer](#) som fyllt 65 år, särskilt dem med särskild utsatthet för våld. Slutrapporteras mars 2025 resp. september 2024.
- kartlägga [hbtqi-personers utsatthet](#) och risk för utsatthet för våld i nära relationer samt analysera behov av insatser, och föreslå insatser riktade till målgruppen och berörda yrkesgrupper. Redovisas mars 2025.
- kartlägga förekomsten av [mäns utsatthet](#) för våld i nära relationer och analysera behovet av olika insatser riktade till män, till exempel skyddat boende. Redovisas mars 2025.
- ska ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om [hedersrelaterat våld och förtryck](#) i ett internationellt perspektiv, bl.a. kring evidensbaserade, beprövade och etablerade metoder samt strategier för prevention, riskhantering, skydd och stöd till särskilt sårbara grupper. Redovisas januari 2026.

Andra myndigheters uppdrag:

- [Skolinspektionen](#) ska granska skolans arbete med det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, inkl. att förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld. Samtidigt skjuter regeringen till medel till Skolverkets uppdrag om stärkt systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Redovisas april 2025.
- [Socialstyrelsen](#) ska kartlägga barns och ungas delaktighet i ärenden inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård, vidta åtgärder för att stärka barns och ungas delaktighet, och sprida kunskap om hur delaktigheten kan stärkas. Redovisas mars 2026.
- [Myndigheten för delaktighet](#) ska kartlägga och utveckla stödmaterial för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med vissa funktionsnedsättningar. Redovisas februari 2025.
- [Länsstyrelserna](#) ska 2023–2028, i samarbete med Socialstyrelsen, BRÅ, Jämställdhetsmyndigheten och Kriminalvården, stödja kommuners arbete för att personer som utsätter, eller har utsatt, närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Länsstyrelserna ska också genomföra kunskapshöjande insatser, vålds- och återfallsförebyggande insatser, och främja erfarenhetsutbyten för yrkesverksamma.
- [Nationellt centrum för kvinnofrid](#) (NCK) ska göra en förstudie kring att på nationell nivå införa ett för EU harmoniserat telefonnummer för personer som har utsatts för könsrelaterat våld. Bakgrund är förslag till nytt EU-direktiv om att medlemsstaterna ska inrätta nationella stödlinjer som är gratis och bemannade dygnet runt.

Föräldraskapsstöd – främja jämlik hälsa och förebygga kriminalitet bland unga

- Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) ska [följa upp satsningen för förstärkta föräldraskapsstödjande insatser](#). Statsbidragen, en beräknad permanent satsning, ska bidra till ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd i hela landet, samt till att förebygga kriminalitet för barn och unga i områden med socioekonomiska utmaningar.

- MFoF ska 2022 – 2023 genomföra myndighetens [handlingsplan för föräldraskapsstöd](#) med målet att bidra till att förebygga barns och ungas brottslighet. Delredovisning lämnad 2023. Redovisas februari 2024.
- I 12 län med utsatta områden ska Länsstyrelsen 2023-2026 ge stöd till kommuner, regioner och andra aktörer i att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat och [långsiktigt stöd till föräldrar](#) i syfte att bidra till att bekämpa och förebygga kriminalitet hos barn och unga.

Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete – flera regeringsuppdrag

- Skolverket ska [kartlägga vilken roll skolan har](#) i det brottsförebyggande arbetet i Sverige samt hur motsvarande arbete ser ut i övriga nordiska länder och andra jämförbara länder. Redovisas senast september 2023.
- För att [stärka säkerheten i skolan](#) och förebygga våldsbrott i skolan behövs uppdaterad kunskap över hur våldet i skolan ser ut och tar sig uttryck. Brå, ska stärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism i skolan samt kartlägga grövre våldsbrott. Redovisas december 2023 resp. mars 2024.
- Brå ska studera [hur flickor och pojkar involveras i och utnyttjas](#) av kriminella nätverk. Med involvera avses allt från successivt inträde till aktiv rekrytering i kriminella nätverk. Redovisas november 2023.
- Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse ska lämna förslag om en [samverkansstruktur](#) för systematiskt och långsiktigt arbete med barn och unga i och närheten av miljöer kopplade till organiserad brottslighet i syfte att förhindra att barn och unga dras in i gängkriminalitet. Redovisas senast september 2023.
- Brå ska utveckla [stödet till kommuner med utsatta områden](#). Tillsammans med relevanta aktörer ska ett praktisknära stöd ges i syfte att utveckla systematiskt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete lokalt. Redovisas juni 2024.
- [Länsstyrelserna](#) ska, i samarbete med [Brottsförebyggande rådet](#) (Brå) utveckla ett samordnat, behovsanpassat och praktisknära stöd till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet i hela landet. Redovisas oktober 2023, mars 2024 och 2025.

Din/er analys och reflektion:

Fortsatt främja, stödja och följa upp omställningen till en god och nära vård

[Socialstyrelsen](#) ska fortsatt genomföra insatser för att främja, stödja och följa upp omställningen i hälso- och sjukvården till en god och nära vård, med primärvården som nav. Delredovisning sker årligen och slutredovisning 2028.

God och nära vård som främjar jämlik hälsa - fokus på primärvården

[Överenskommelsen](#) mellan regeringen och SKR ska bidra till att skapa och vidareutveckla en god, nära och samordnad vård och omsorg som främjar jämlik hälsa, med fokus att arbeta mera personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. Läs mer om [SKRs stöd](#) här varav en del är stöd i arbetet att göra [barnhälsovården än mer tillgänglig och jämlik](#).

Informationsinsats för att stärka jämställdhet och jämlikhet inom tandvården

[Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket](#) (TLV) ska genomföra en informationsinsats för att bl.a. öka patienters kunskap om tandvårdens skyldigheter och tandvårdspatientens rättigheter samt överväga riktade insatser för att nå alla grupper i befolkningen i syfte att stärka jämställdhet och jämlikhet inom tandvården. Redovisas senast maj 2024.

Cancer – nationella strategins utvecklingsbehov samt hälsoekonomisk bedömning

- Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska ta fram en lägesbild över cancerstrategin och dess implementering, och tydliggöra [nationella cancerstrategins styrkor och utvecklingsbehov](#), inklusive barncancervården. Slutredovisas januari 2024.
- Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) ska genomföra [hälsoekonomiska bedömningar av nya läkemedel](#) som är avsedda att användas för behandling av cancer. Slutredovisas januari 2024.

Din/er analys och reflektion:

Myndighetsanalys av Folkhälsomyndigheten och Jämställdhetsmyndigheten

Statskontoret ska utföra en myndighetsanalys av:

- [Folkhälsomyndigheten](#), bl.a. om bildandet av myndigheten har lett till en ändamålsenlig och effektiv organisation för det samlade folkhälsoarbetet på nationell nivå samt utvecklingsområden som är särskilt viktiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt. Redovisas senast januari 2024.
- [Jämställdhetsmyndigheten](#) inkl. dess bidragsgivning. Vid behov ska åtgärder föreslås som Jämställdhetsmyndigheten eller regeringen bör vidta för att stärka myndighetens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt, ändamålsenligt och ekonomiskt hållbart sätt. Redovisas senast juni 2024.

En samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner?

[Statskontoret](#) ska analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet. Redovisas senast maj 2024.

Vill du veta mer om myndigheters huvudsakliga uppgifter och pågående uppdrag?

Utöver de generella regelverken om ekonomisk styrning och myndigheternas befogenheter och skyldigheter, beslutar regeringen om förutsättningarna för varje myndighets verksamhet. Det sker i myndighetens instruktion (huvudsakliga uppgifter) och i de årliga regleringsbrev (budget, uppdrag). Instruktionerna finns på [riksdagens](#) webb och regleringsbrev på [Ekonomistyrningsverkets](#) webb.

Stöd och verktyg – styrning, ledning och uppföljning

E-utbildning för kompetensutveckling om folkhälsa och folkhälsopolitik

I samverkan med länsstyrelsen utvecklar Folkhälsomyndigheten en nationell kompetenshöjande insats i form av en [e-utbildning](#) som vänder sig till olika strategifunktioner, chefer och förtroendevalda inom kommuner och regioner. Den lanseras under 2024 på myndighetens webbplats [Tema folkhälsa](#) med stöd för effektivt och systematiskt folkhälsoarbete.

Folkhälsomyndighetens stöd till implementering inom folkhälsoområdet

Folkhälsomyndigheten har tagit fram en [E-guide för implementering](#). E-guiden bygger på animerade lärfilmer, filmade intervjuer med representanter från kommuner, regioner m.fl. som alla jobbat med implementering. Här finns också en uppdaterad rapport om implementering av metoder inom folkhälsoområdet ”Från nyhet till vardagsnytta – om implementeringens mödosamma konst” vilken ger en bra grund och överblick inom området. Dessutom finns en tillhörande checklista.

En guide för yrkesverksamma om vetenskapligt baserad ANDTS-prevention

Guiden, en svensk version av [European Prevention Curriculum](#) (EUPC), innehåller kunskap, internationella riktlinjer och hur man arbetar evidensbaserat och etiskt med alkohol, narkotika, dopning, tobak, nikotinprodukter och spel om pengar (ANDTS). Den kan också fungera som inspiration för prevention inom andra områden som våld, antisocialt beteende och kriminalitet.

Att mäta ojämlikhet i hälsa – kartläggning, analys och rekommenderade mått

[Folkhälsomyndighetens rapport](#) beskriver vad ojämlikhet i hälsa innebär och hur det kan mätas utifrån vetenskaplig litteratur och hur man gör i andra länder. Syftet är att ge kunskap kring hur vi statistiskt kan mäta om vi är på väg att nå det övergripande målet för den nationella folkhälsopolitiken samt hur måtten bör kombineras för att bidra till en helhetsbild.

Diskussionsunderlag - så här ser folkhälsoarbetet ut i ditt län

SKR har undersökt kommuner och regioners folkhälsoarbete för att få en nationell bild av hur arbetet organiseras och styrs samt vilket stöd som används och vilka behov som finns. Detta finns sammanställt i SKRs rapport [Medlemsenkät folkhälsa 2022](#). Det är också en uppföljning av de medlemsenkäter som genomfördes 2018 och 2014.

Folkhälsomyndigheten (FOHM) och länsstyrelserna har fått tillgång till dessa svar och FOHM har sammanställt en [kartläggning av folkhälsoarbetet på lokal och regional nivå](#). Resultaten innehåller information om hur kommunerna, regionen och länsstyrelsen i respektive län har svarat på frågor om sitt folkhälsoarbete. Länsstyrelserna svarade på en separat webbenkät på uppdrag av Folkhälsomyndigheten.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete är ett strategiskt val för att klara framtidens välfärd, kompetensförsörjning och finansiering

[SKR](#) stödjer kommuner och regioners arbete för en god och jämlik hälsa i befolkningen, bl.a. genom nätverk och stöd för styrning, ledning, planering, uppföljning, analys och samverkan med andra.

Boverket driver nu Segregationsbarometern

Från januari 2023 ansvarar Boverket för att driva [Segregationsbarometern](#), ett verktyg som gör det möjligt att visualisera, analysera och följa segregationens utveckling över tid. Med kunskap om förändringarna går det att påverka segregationens utveckling.

SKRs positionspapper – antagna 2023

Ett positionspapper är ett dokument som arbetas fram inom ett område där SKR vill tydliggöra förbundets inriktning. Där formuleras ställningstaganden, bakgrund och viljeinriktning inom ett område.

Följande är antagna av styrelsen 2023.

- [SKRs Positionspapper för psykisk hälsa](#)
- [SKRs Positionspapper - Stöd till hälsa och välbefinnande, vård och omsorg till äldre personer](#)
- [SKRs Idrottspolitiska positionspapper](#)

Se tidigare antagna positionspapper på [SKRs webb](#).

ARBETSMATERIAL